

Neuroze u kroničnih reumatskih bolesnika kao jedan od uzroka radne nemotiviranosti

Jasna Rašić i Davor Mirić

Medicinski centar Vinkovci

Stručni rad

UDK 616-022.77:616.891.6

Primljeno: 19. studenog 1987.

Cilj rada bio je analiziranje uzroka neurotičnosti u kroničnih reumatskih bolesnika koji su koristili česta i dugotrajna bolovanja.

Ispitana je grupa od 120 bolesnika. Radilo se isključivo o bolesnicima s upalnim i degenerativnim reumatskim bolestima. Bolesnici su koristili u prosjeku 371 dan bolovanja u zadnje 2 godine prije ocjene radne sposobnosti. 46 reumatskih bolesnika (38%) liječilo se istovremeno i zbog psihoneuroze i sličnih stanja, a u daljnjih 19 (16%) bolesnika javljale su se glavobolje. Preostalih 55 bolesnika (46%), uz osnovnu reumatsku bolest, bolovalo je od drugih somatskih bolesti.

Iz literature je poznato da se u osoba kod kojih se zbog raznih somatskih bolesti ocjenjuje radna sposobnost, u 27% slučajeva javljaju neuroze. Prema podacima iz analize naših autora, taj postotak neurotičara je u reumatskih bolesnika upadljivo veći i iznosi 46%.

Autori zaključuju da su trajna oštećenja lokomotornog aparata, uz nepovoljne radne uvjete, uzrok dugotrajnih bolovanja, te dovode do korjenitih psihičkih promjena i do saživljavanja s bolešću. Posljedice tih stanja su poremećeni socijalni odnosi, te krajnja nemotiviranost za posao.

Gljučne riječi: kronični reumatski bolesnici, neuroze, radna nemotiviranost

Reumatske bolesti često izazivaju trajna oštećenja organa lokomotornog sistema te uzrokuju doživotni invaliditet u bolesnika.^{4,7,9,10} Oštećenje lokomotornog aparata, osim fizičkih posljedica, izaziva često i psihičke promjene u bolesnika.¹² Reumatski bolesnici često izostaju s posla i koriste dugotrajna bolovanja.

Cilj našeg rada bio je pronalaženje uzroka neurotičnosti u bolesnika koji boluju od upalnih i degenerativnih reumatskih bolesti, te utvrđivanje razloga njihove negativne motiviranosti za posao.

ISPITANICI I METODE

Ispitana je skupina od 120 reumatskih bolesnika, aktivnih osiguranika, koji su unazad dvije godine bolovali od reumatskih bolesti, bilo upalnih ili degenerativnih. Svi ispitanici bili su zaposleni u raznim granama industrije i poljoprivrede. Zbog osnovne reumatske bolesti svi su bili najmanje jednomput ocijenjeni na Invalidskoj komisiji u vezi njihove radne sposobnosti.

Analizirali smo pojavu neuroza i psihosomatskih bolesti u naših reumatskih bolesnika i njihov utjecaj na radnu sposobnost i motiviranost za posao.

REZULTATI

Dob ispitanika kretala se u rasponu od 24 do 60 godina života. 57,5% naših ispitanika bili su muškarci, a 42,5% žene. Najveći broj ispitanika (48%) bio je u dobi između 41—50 godina života. Radni staž ispitanika u većine je iznosio 11—25 godina (tablica 1 i 2).

Prosječna duljina bolovanja po ispitaniku u zadnje dvije godine iznosila je 371 radni dan. Uzrok bolovanja bila je osnovna reumatska bolest (degenerativne ili upalne prirode), a na drugom mjestu javljala se dijagnoza Psychoneurosis i slična stanja u 46 bolesnika (38%). Uz osnovnu reumatsku bolest, često se javljala dijagnoza Cephalaea u 19 slučajeva ili 16%. U preostalih 55 ispitanika (46%) bile su za-

stupljene druge kronične bolesti, koje su mogle imati utjecaja na radnu sposobnost bolesnika (tablica 3).

RASPRAVA

Niz autora iznosi u svojim radovima da su dugotrajna bolovanja zbog reumatskih bolesti problem u našem društvu, jer postaju uzrokom velikih materijalnih gubitaka u privredi.^{8,9,10,15}

Priznati autori u svijetu i u nas izvještavaju o porastu invalidnosti zbog reumatskih bolesti.^{5,6,8,11,15,16} Na području općine Vinkovci 1/5 svih bolovanja otpada na reumatske bolesti.¹³

U našem ispitivanju upadljivo je da psihoneuroze i slična stanja dominiraju kao druga dijagnoza u reumatskih bolesnika, koji često i dugotrajno izostaju s posla. Kod ovih bolesnika ustanovili smo porast neurotičnosti. Neki autori navode da je kod osoba koje se zbog različitih somatskih bolesti ocjenjuju na invalidskim komisijama 27% neurotičara.¹⁷ U naših reumatskih bolesnika javlja se 38% neurotičara, a glavobolje se javljaju u još 16% slučajeva.

Poznato je da psihička i tjelesna bolest remete radnu sposobnost. Ovakvo stanje stavlja bolesnika u drukčije psihološke i socijalne odnose sa sredinom u kojoj živi.^{1,2,3} Prilikom kontrolnih pregleda nalazili smo osobe s naglašenom hipoaktivnošću, neraspložene, bezvoljne, potištene, s osjećajem da ih je društvo napustilo i da ne cijeni njihove zasluge kroz više godina rada.

Smatramo da je uzrok ovom visokom postotku neuroza i to što se pod ovu dijagnozu svrstava i značajan broj osoba koje su određeni broj godina proveli u radnom procesu u kojem su nepovoljni uvjeti djelovali na pojavu neuroza. Pitanje je koliko je uopće moguće govoriti o neurozama u osoba koje se osjećaju iscrpljene radom i životom i koje nemaju niti motiva niti snage da dalje rade, a nisu navršile godine za starosnu mirovinu,¹⁴ jer svaki takav »bijeg u bolest« predstavlja integralnu komponentu neke neuroze.¹²

TABLICA 1.
Raspodjela ispitanika prema dobi

Dob	Ispitanici
21—30	7
31—40	21
41—50	58
51—60	34

TABLICA 2.
Raspodjela ispitanika prema duljini radnog staža

Radni staž u godinama	Ispitanici
1—10	18
11—20	44
21—25	35
26—40	23

TABLICA 3.
Učestalost neuroza u odnosu prema ostalim kroničnim bolestima

Kronične bolesti uz osnovnu reumatsku bolest	Ispitanici broj	%
Neuroze (Psychoneurosis)	46	39
Glavobolje (Cephalea)	19	16
Ostale kronične bolesti:		
1. Ulcus bulbi duodeni		
2. Hypertonia Essentialis		
3. Bronchitis chronica		
4. Neoplazme		
5. Alcoholismus	55	45
6. TBC pulmonum		
7. Laesio hepatis		
8. Diabetes		
9. Varices cruris		

ZAKLJUČAK

Smatramo da je pri ocjeni radne sposobnosti neophodno što realnije procijeniti ulogu osnovne reumatske bolesti, bez obzira na neurotske smetnje, a

nakon toga treba evaluirati neurotsku simptomatologiju te uzeti u obzir socijalne uvjete pod kojim je neuroza nastala.

Kronične reumatske bolesti zbog trajnog oštećenja lokomotornog sustava onemogućavaju kretanje bolesnika, čine ga ovisnim od okoline, te izazivaju psihičke promjene i socijalno ga oštećuju.

Dugotrajno bolovanje i »saživljavanje s bolešću« izaziva korjenite promjene u načinu života, manjkave socijalne kontakte i krajnju nemotiviranost za posao.

LITERATURA

1. *Bethelm S i suradnici.* Psihijatrija, Medicinska knjiga, Zagreb-Beograd 1961.
2. *Blažević D.* Psihologija bolesnog čovjeka, Simpozij o neurologiji i psihijatriji, Ljubljana 1969.
3. *Cividini E.* Psihodinamika i kliničke slike neuroza, Simpozij o neurologiji i psihijatriji, Ljubljana 1969.
4. *Dürriegl Th.* Ocjena radne sposobnosti kod nekih reumatskih bolesti. *Liječ Vjesn* 1964;86:55-61.
5. *Duthie JJR, Anderson JAD.* Social and Economic Effects of Rheumatic Disease. *Arch Environ Health* 1962;4:511-8.
6. *Hadler NM.* *Industrial Rheumatology.* *Arth Rheum* 1977;20:1019-25.
7. *Hollander JL.* Arthritis and Allied Conditions. Lea and Febiger; Philadelphia 1973.
8. *Jajić I.* Invalidnost i socijalno ekonomsko značenje reumatskih bolesti. *Reumatizam* 1981; 28:179-82.
9. *Jajić I.* Klinička reumatologija; Školska knjiga, Zagreb 1981.
10. *Kapetanović H.* Medicinski i društveni značaj ocjenjivanja radne sposobnosti; Četvrti kongres ljekara Jugoslavije, Zbornik radova, Sarajevo 1978.
11. *Lawrence JS.* Rheumatism in Populations. William Heinemann Medical Books. London 1977.
12. *Peršić N.* Značenje Zaklade za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja. *Socijalna psihijatrija* 1973.
13. *Rašić J.* Socijalno ekonomski problemi i radna sposobnost reumatskih bolesnika, Magistarski rad, Medicinski fakultet, Zagreb 1986.
14. *Rašić J, Mirić D.* Rheumatic Diseases and the Psychogene Superstructure of Patients with Unrealized Invalidity. XIth European Congress of Rheumatology, Athens 1987.
15. *Šimunić M.* Bolesti lokomotornog sistema — značajna skupina socijalnih bolesti u SR Hrvatskoj. *Reumatizam* 1977;24:189-93.
16. *Spicer F.* Izvještaj o kretanju invalidnosti u SR Hrvatskoj u 1977. godini (unfinished and unpublished paper), based on data of the Health Service of S. R. Croatia, Headquarters in Zagreb.
17. *Wood PHN.* Rheumatic complaints. *Brit Med Bul* 1971;27:82-5.

Abstract

NEUROSES IN PATIENTS WITH CHRONIC RHEUMATISM AS ONE OF THE LACK OF MOTIVATION TO WORK

Jasna Rašić and Davor Mirić
Medical Centre Vinkovci

The aim of this work was to analyze the causes of neuroses among the patients suffering from chronic rheumatism and taking frequent and protracted sick-leaves.

A group of 120 patients was examined. Only inflammatory and degenerative rheumatic diseases were taken into consideration. The average sick-leaves of the examined patients were 371 days in the last two years prior to the evaluation of their work ability. 55 of these rheumatic patients (46%) were at the same time undergoing treatment for psychoneurosis and similar disorders in addition to their basic rheumatic disease.

It is well-known in professional literature that 27% of the patients who are subjected to evaluation of their work ability because of their psychosomatic diseases start to suffer from neurosis. According to our analysis the percentage of neurotics is remarkably higher among the patients suffering from rheumatism and it amounts to 46%. The authors come to conclusion that the permanent injuries of locomotor system together with the inadequate working conditions are the causes of protracted sick-leaves, as well as of radical psychical changes of patients who tend to resign themselves to their illness, the results are disturbances in social relations and in the end the complete lack of motivation to labour.

Key words: chronic rheumatism, lack of motivation to work, neuroses

Received: November 19, 1987